

avaluació educació secundària obligatòria 4t d'ESO

CURS 2011-2012

competència

lingüística:

aranès

INSTRUCCIONS

- Per hèr era pròva utilize un estilò, non un creion.
- Lieg atentament es qüestions e arrespon-les en tot hèr ua X ath caleishon corresponent. Solament i a ua resposta corrècta a cada qüestion. Si te confones, pòdes raiar-la e mercar claraments era naua resposta.
- Tibat ua hora entà hèr era pròva.

TÈXTE 1

Lieg aquest tèxte damb atencion e arrespon les qüestions en tot hèr ua X ath caleishon corresponent.

ETH MENDICAIRE

En centre comerciau se i entre per ua ampla galeria plea de luxoses veirines e aqui i a un mendicaire que tòque era flaüta. Ua hemna damb abric de vison e bossa de Prada passe peth deuant. Eth mendicaire interromp era melodia e li pare era man entà demanar-li ua aumòina. Era hemna li ditz: “Desencuse, è prèssa”, e damb eth pas pressat entre laguens der establiment. Eth mendicaire non demane pas aumòina a cambi d’arren. Damb era flaüta tòque er *Imne ara alegria*, era unica pèça que sap. Era hemna crompe quauqua causa en centre comerciau, pren er aperitiu ena cafeteria e dempús decidís gèsser en carrèr. Un guarda jurat de braci fòrti li daurís era pòrta de veire que da tara ampla galeria, a on era flaüta deth mendicaire encara sone.

Aqui madeish se li apròpe ara hemna per darrèr un tipe damb polsères, espartenhes e anorac, e la hè a quèir damb ua clau de judo, li arrinque era bossa e s’escape ath córrer ath long deth colidòr, sense qu’arrés des que circulen ath sòn costat botge un dit entà atrapar-lo. Toti demoren paralisadi. Tanben eth guarda jurat, qu’a contemplat eth panatòri a trauès deth veire, demore impassible. Ada eth lo paguen entà protegir unicament as clients laguens der establiment.

Sonque eth mendicaire reaccione mentre era hemna cride estenuda en tèrra. Interromp er *Imne ara alegria*, dèishe anar era flaüta e ges darrèr deth lairon. Eth cas ei qu’eth mendicaire, dejós dera ròba esparrecada, amague un còs d’atlèta, pr’amor que non sonque l’atrape senon que tanben se li encare, lo immobilize e recupère era bossa, que contiege, entre d’autes causes, quaranta dues mil pessetes e un Dupont d’aur.

Eth mendicaire l’ac torne ara hemna e se’n torne a tocar era flaüta.

Era hemna sage de recompensar-lo deth sòn eroïsme, mès eth mendicaire se nègue a acceptar arren que non sigue ua aumòina ordinària. Cre que la merite peth simple hèt de tocar er *Imne ara alegria*. Era hemna cerque ena bossa ua moneda de cent pessetes, la lance en estug que i a en tèrra e eth mendicaire baishe eth cap e l’ac arregráis. Era hemna se pèrd en carrèr.

Manuel Vicent

TÈXTE 1

1 En estil indirecte, era proposicion «Era hemna ditz: “Desencuse”» (soslinhada en tèxte) demore atau:

- a. Era hemna ditz que lo desencuse.
- b. Era hemna li diguec que la desencusèsse.
- c. Era hemna ditz: desencuse.
- d. Era hemna ditz que desencuse.

0-1

a

2 Ena proposicion «[...] ampla galeria, a on era flaüta deth mendicaire encara sone» (soslinhada en tèxte), “a on” se pòt substituïr per:

- a. er eth quau.
- b. er era quau.
- c. que.
- d. era quau.

0-1

b

3 Ditz quin ei eth nèxe avient.

«Eth guarda demore impassible _____ ada eth lo paguen entà protegir unicaments as clients laguens der establiment.»

- a. perque
- b. maugrat que
- c. encara que
- d. mès

0-1

c

4 Quin d’aguesti personatges a eth comportament mès inesperat?

- a. Eth mendicaire.
- b. Eth guarda.
- c. Eth lairon.
- d. Era hemna.

0-1

d

5 Ena proposicion «Eth mendicaire l’ac torne ara hemna» (soslinhada en tèxte), eth pronòm “ac” hè referéncia a...

- a. eth guarda.
- b. eth Dupont d’aur.
- c. eth mendicaire.
- d. era bossa.

0-1

e

0-1

 f
 0-1

 g
 0-1

 h
 0-1

 i
 0-1

 j
 0-1

 k

TÈXTE 1

6 Mèrca damb ua X s'es frases següentes son veritables (V) o fausses (F).

	V	F
a. Eth mendicaire sap tocar fòrça composicions musicaus.	☐	☐
b. Eth mendicaire a un còs atletic.	☐	☐
c. Eth guarda sonque pòt actuar laguens deth centre comerciau.	☐	☐
d. Era bossa contiege quaranta mil pessetes.	☐	☐
e. Era hemna regale un alugader ath mendicaire.	☐	☐
f. Eth mendicaire non accèpte era recompensa perque li semble pòc.	☐	☐

7 Ditz quin mot NON a eth madeish significat que "ordinària" ena frasa «non sigue ua aumòina ordinària» (soslinhada en tèxte).

a. Abituau.	☐
b. Vulgara.	☐
c. Correnta.	☐
d. Usuau.	☐

8 Eth tèxte se classifique coma un/ua...

a. conde.	☐
b. roman.	☐
c. drama.	☐
d. comèdia.	☐

9 Segontes eth tèxte, en quin orde se succedissen es hèts?

A. Un tipe damb polsères pane ara hemna.	B. Era hemna se desencuse per non dar aumòina ath mendicaire.	C. Era hemna vò recompensar ath mendicaire.	D. Arrés ajude ara hemna atacada.
--	--	---	--

a. C → B → A → D	☐
b. A → B → C → D	☐
c. B → A → D → C	☐
d. D → A → B → C	☐

0-1

 n

TÈXTE 1

10 Eth tèxte ei narrat en...

- a. prumèra persona deth singular.
- b. tresau persona deth singular.
- c. dusau persona deth plurau.
- d. prumèra persona deth plurau.

11 Eth tèxte mos ensenhe que mos cau...

- a. dar totemp aumòina as mendicaies.
- b. èster solidaris sense demorar arren a cambi.
- c. susvelhar entà que non mos panen.
- d. ajudar sonque as qui mos ajuden a nosati.

0-1

o

0-1

p

TÈXTE 2

Lieg aquest tèxte damb atencion e arrespon les qüestions en tot hèr ua X ath caleishon corresponent.

VIDEOJÒCS E EDUCACION

Es videojòcs aquerissen ua importància creishenta coma objècte d'estudi per part d'educadors, psicòlogs, sociòlogs e mètges, principauments.

En marc concrèt dera educacion, podem distinguir diuèrsi efèctes des videojòcs. I a quauqui aspèctes qu'an caractèr negatiu, e n'i a d'auti a on se pòt arribar a detectar influéncias positives o usatges constructius e beneficiosi.

Es perills des videojòcs actuaus en mercat

Segontes es investigacions qu'auem pogut analizar, es dus aspèctes incontestables en çò que tanh ath balanç negatiu dera influéncia des videojòcs ena personalitat des jogadors son es efèctes prejudiciaus en terren dera violéncia e deth sexisme. Era majoritat des videojòcs fomenten es actituds violentes e agressives, que tenden a repetir-se ena conducta des mainatges e adolescents.

D'auta part, ei tanben evident a existéncia d'estereotips tà çò que tanh as figures masculines e femenines que van en perjudici des hemnes, dat qu'apareishen en mendre proporcion, e quan ac hèn tenden a èster representades en actituds passives, dominades o segondàries, tant qu'es òmes son mès representadi, en actituds mès actives e dominadores.

Es aspèctes positius des videojòcs

Maugrat es critiques recebudes tanben en aquest terren, es videojòcs non se mòstren coma desencadenants d'un deteriorament des relacions socials des jogadors. Ath contrari, era afeccion as videojòcs ei restacada damb actituds positives de socializacion.

Per d'auta part, era intelligéncia non semble sofrir cap tipe de deteriorament pera utilizacion des videojòcs. Ath contrari, se concludís qu'es videojòcs favorizen eth desvolopament de determinadi aspèctes dera intelligéncia, sustot es de caractèr espacial.

Fin finau, s'a demostrat de manèra aclapaira qu'es videojòcs permeten ua ajuda especiau en tractament e melhora de problèms tant de tipe físic coma psicològic, atau coma multiples utilitats en çò que tanh ar entrenament de tota sòrta d'abilitats.

Non son causantes de patologias especiaus

Sembla qu'es videojòcs pòden provocar problèms en un nombre redusit de subjèctes que presenten ua predisposicion anteriora, coma era epilepsia, e per d'auta part s'a demostrat qu'an un influx estressant e favoridor dera ànsia, damb alteracion dera pression sanguina e eth ritme cardiovascular. Maugrat açò, es supausadi trobles psicopatològics derivadi deth jòc electronic non semblen èster confirmadi enes investigacions realizades enquiath moment.

Félix Etxeberria Balerdi, Universitat deth País Basc (Tèxte adaptat)

TÈXTE 2

1 Es videojòcs son estudiadi per educadors, mètges, psicòlògs e per...

- a. cardiòlògs.
- b. sociòlògs.
- c. psicoanalistes.
- d. fisioterapèutes.

0-1

q

2 Es dus prumèrs paragrafs son ua exposicion generau de...

- a. es aspèctes negatius des videojòcs.
- b. eth tèma que se va a analisar en tèxte.
- c. es aspèctes positius des videojòcs.
- d. es estudis scientifics sus videojòcs.

0-1

r

3 Enes videojòcs i a...

- a. mès personatges masculins que femenins.
- b. tanti personatges masculins coma femenins.
- c. mens personatges masculins que femenins.
- d. non i ditz en tèxte.

0-1

s

4 Ditz eth significat de “estereotip” (soslinhada en tèxte):

- a. prototip.
- b. idea comuna e repetida.
- c. damb son estereo.
- d. doble tipe.

0-1

t

5 Quin d'aguesti mots NON a cap eth madeish significat que “perjudici” (soslinhada en tèxte)?

- a. Damatge.
- b. Mau.
- c. Inconvenient.
- d. Prejutjat.

0-1

u

TÈXTE 2

6 Es personatges femenins des videojòcs non sòlen èster...

- a. passius.
- b. segondaris.
- c. protagonistes.
- d. dominadi.

7 Quini aspèctes dera intelligéncia favorizen es videojòcs?

- a. Es agressius.
- b. Toti.
- c. Es socializadors.
- d. Es espacius.

8 Qué signifie “socializacion” (soslinhada en tèxte)?

- a. Estudi dera societat.
- b. Sistèma politic socialista.
- c. Proprietat comunitària.
- d. Relacion entre persones.

9 NON s’a pas demostrat qu’es videojòcs...

- a. favorisquen era ànsia.
- b. causen troubles psicopatologics.
- c. altèren era pression sanguina.
- d. aumenten er estrès.

10 Mèrca damb ua X s’es frases següentes son veritables (V) o fausses (F).

Es videojòcs...

	V	F
a. non fomenten era discriminacion dera hemna.	☐	☐
b. an efèctes positius e negatius.	☐	☐
c. son perjudiciables entàs epileptics.	☐	☐
d. fomenten era agressivitat.	☐	☐

TÈXTE 2

11 “Cardiovascular” (soslinhada en tèxte) hè referéncia a...

- a. eth còr.
- b. es sentiments.
- c. era bascula.
- d. era oscillacion.

0-1

ad

12 Es videojòcs sonque provòquen malauties...

- a. en jogadors anteriorament malauts.
- b. quan se jògue fòrça estona seguida.
- c. se s'abuse de jòcs plei de violéncia.
- d. se se jògue damb massa passion.

0-1

ae

13 Eth vocabulari deth tèxte ei...

- a. colloquiau.
- b. especializat.
- c. literari.
- d. narratiu.

0-1

af

14 Quin títol ei mès avient entà resumir eth contengut deth tèxte?

- a. Videojòcs: perilhs e inconvenients.
- b. Malauties provocades pes videojòcs.
- c. Videojòcs: aspèctes positius e negatius.
- d. Efèctes positius des videojòcs.

0-1

ag

REDACCION

Escriu entre 10 e 15 línies. Se n'escriues mens de 10, non se te corregirà era redaccion e se veirà afectada era tua puntuacion.

Te recomanam que seguisques aquest procediment:

- 1.** Planificacion, esquèma des idies que desvoloparàs.
- 2.** Prumèra version dera redaccion.
- 3.** Revision, correccion e version definitiva.

Pòdes utilizar aquesta pagina coma borrolhon.

Tèma: US E ABÚS DES VIDEOJÒCS

REDACCION

Utilize aquesta pagina entara redaccion definitiva.

Tèma: US E ABÚS DES VIDEOJÒCS

0-1-2
-3-4

A

0-1-2
-3-4

R

0-1-2
-3-4

S

0-1-2
-3-4

L

0-1-2
-3-4

O

0-1-2
-3-4

M

0-1

P

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu